

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Diæresis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

dam; Facit, inquit Hermogenes, hæc figura Apostrophæ, & μεταφορά, hoc est vehementiorem quandam imperum sermonis.

Climax

Quod Græci vocant, *ascensum* nominetur à nobis. Malo enim ascensum, quam scalam, aut gradiculos, ut quidam dixerunt. Est autem figura, perquam decora, & à Demosthene commendata: in qua postremum quodque verbum in priore membro, aut parte aliqua elocutionis positum, in inferiorem rursus assumptum iniicitur: atque ita, velut gradibus quibusdam, connectitur oratio: ad hunc modum: Ponam enim ipsum Demosthenicum versum: Et non dixi hæc quidem, non autem scripsi: nec scripsi quidem, non profectus sum autem ad legationem: nec profectus quidem, non persuasi autem Thebanis. Hic animadvertis quanto elatius dicta sint, quam si simpliciter enuntiasset, & dixi hæc, & scripsi, & in legationem profectus sum, & persuasi Thebanis. Sic M. Tullius pro Milone. Neque verò se populo solum, sed etiam senatui commisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidij, & armis: neque his tantum, sed etiam eius potestati, cui senatus totam Remp. commisit. Parcè autem vsus est figura. Nam in tertio gradu contentus fuit dicere, neque his tantum, ne rursus totum illud repeteret, neque solum publicis præsidij, & armis tantum: videlicet, quia & longum, & insuaue futurum erat. Egregiè autem, & (ut mihi videtur) feliciter, Licinius Calvus in Vatinius, non ergo pecuniarum magis, quam repetundarum; neque maiestatis magis, quam Plancie legis: neque Plancie legis magis, quam ambitus: neque ambitua magis, quam omnium legum omnia iudicia perierunt.

Inl. Rufini
33.

Climax est, cum ex re in rem gradum tibi sententiæ faciunt, ut, quæ Phæbo pater omnipotens, mihi Phæbus Apollo Prædixit, &c. Et,

Torua leana lupum, sequitur lupum ipse capellam:

Tloronem cyrtum sequitur lascium capella.
Latine hæc figura dicitur gradatio.

Cænoses.

Hoc duorum schematum coniunctionem habet: quod & ab vno verbo omnes sententiæ incipiunt, & in vno nouissimè acquiescunt. *Stratoelus*, Quæritis nouam rationem administrandæ reip. at reperire meliorem,

P. Ansil. p.
Spanalepsis

quàm à maioribus accepistis, non potestis. Quæritis maximis sumptibus faciendis, quomodo tributa ne conferatis? at consilij capias ætarij opes, quas cupitis, augere non potestis. Quæritis quemadmodum scelere contaminatis hominibus parcatis? at ignoscendo nocentibus, innocentium salutem custodire non potestis.

Comparatio in Isæolo.

Commoratio in Epimone.

Communitio, vide in Anaclasi.

Communicatio, vide Anacænosis.

Concessio in Paromologia.

Deesis.

Obsecratio, vel obtestatio, qua Deos oramus, aut homines. Cicero pro Deiotaro, Per dexteram istam tuam ego obtestor, Per ego has lachrymas. Pro Rocio, *utrumque*, rogat, oratque te Chryfogone, Apud deos, Virg. Per superos, atque hoc cælum. Per ego has lachrymas, dextramque tuam te. Plautus, ita Deos obtestor per senectutem tuam.

Diabola.

Criminatio, & quasi denuntiatio eorum, que futura sunt. Cicero pro Milone, Erit, erit illud profecto tempus, & illucescet aliquando ille dies, cum tu salutaribus, &c. Terent. Videre videor iam illum diem, quo hinc egeus profugiet aliquò militarum. Apud Virg.

Sed non ante datam cingetis manibus vrbem.

Quam vos dira famæ, nostra quo iniuria cadis,

Ambejas subigas malis absumere manus.

Diacope.

Sive *diastole* est, cum inter duo eadem verba diuersum ponitur aliquid mediū, ut, Culpatue Paris, diuūm inclementia diuūm. Et, Duc age, duc ad nos. Et, Scis Proteus, scis ipse. Latine dicitur *separatio*. Species est, ut apparet Anadiploseos.

Diarexis.

Est figura sermonis, cum rerum distributione.

Hic Delopum manus, hic sauis tendebat Achilles:

Classibus hic locus, hic acies certare solabant.

(Et) *Hic portus alij effodiant.*

(Et) *ferit ense grauem Thybraum Osirim.*

Hæc latine dicitur *distributio*, vel *designatio*: clara, & subtilis apparet in copula verborum

cum

Cyprian, de cum nominibus. vt, [spirare ventos, fontes
hinc pati-
ontia. flueie, grandescere copias messium, fructus
mitescere vinearum, exuberare pomis arbu-
sta, nemora frondescere, prata florere. Et ver-
sus ille Licentij de Proteo ad D. Augustinum,
quam tersus est,

Spirat aper fluit vnda fremis leo sibilat anguis.

Diallage.

Improprio nomine dicitur Instantia *visas*:
tractus est pot. us orationis, quam figura.

Diallelon.

Ἀλλήλων est sententiarum reciprocatio, com-
mutationi similis. Vt, inter pueros senex, inter
senes puer. idem Enagonion, & *χρισόν*,

Dialogismus.

Hæc ita fit, cum quis secum disputat, & volu-
tat, quid agat, vel quid agendum putet. Apud
Terent. Quid igitur faciam? Virg.

*En quid agō? rursusne precos irrisa prioras
Experiar?*

Cicero pro Cluentio, dein iudicibus? mihi
igitur nihil quaeretur. In Verrinarum libr. 1. Si
populo redimitur, mihi præda de manibus e-
ripitur. Quod est igitur remedium? quod?

Dialysis.

Hoc Schema contrarium est Polysyntheto.
P. Rutil. p. 5. Nam demptis omnibus articulis sententiæ
Alymbeton. diuisæ pronuntiantur. Daphnidius, Quid au-
tem me conuenit facere Byzantij? subire pub-
licæ causæ iudicium, magno nomini aduer-
sariorum fortiter resistere, non veteri pericu-
lum, diligenter posteritatis * crescere, non
minas extimescere, constanter in causâ pro
vobis perseuerare? omnia feci, vestrum com-
mune commodum spectans: tamen non de-
sunt, qui ex tantis meis officijs aliquid velint
vituperare. Item *Lysia*, Omnibus in rebus
suam confidentiam ostentabat: debitum pete-
bamus: non dissoluebat, minabamur: contem-
nebat. lex nihil valebat: magistratus negligebat.
Venit hoc tamen nobis nouissimè tempus
vltiscendi.

Dianœa

Hæc figura fit propriè, cum præponitur non
id, quod fieri oportet, sed quod fit. Tullius,
Dolabella autem, quemadmodum homines
nobiles decet, vltisci iniuriam fortissimè
perseuerat. Virg. Furor arma ministrat. Ap-
plicatur huic figuræ etiam chria sententia
necessaria. Vt Cato in Thermum post cen-
suram. [Qui ventrem suum, non pro hoste
habet, qui pro Republ. non pro sua obso-
nat: qui stultè spondet, qui cupidè ædificat.]

Diaphora.

Hoc Schema cum verbum iteratum, aliam
sententiam significat, ac significauit, primò
dictum. Id est huiusmodi. Hunc tu, frater,
eiusdem sanguinis particeps, in hac fortuna
deserere potuisti: cuius ærumnæ quemuis
extraneorum hominem, modò hominem,
commouere possent? Item, In vniuersum
mulierem, quid potius dicam, aut verius,
quam mulierem. Eadem est cum traducti-
one.

Diaporesis.

Addubitatio. Hac vtimur, cum propter res
aliquas volumus videri dubitare, & quasi ab
ipsis iudicibus consilium capere, quo potissi-
mum genere orationis vtamur. Quale est pro
Cluentio proœmium: Equidem, quo me ver-
tam, iudices, nescio: negem fuisse illam
rem, &c. Item, pro Cornelio: Pugnam a-
pertè contra nobilissimorum hominum vo-
luntates? studia, consilia, cogitationes quæ e-
orum aperiam? &c. quæ quasi dubitans, an sibi
facienda sint, dicit. Vide in Aporia.

Diascena.

Apud Hermogen. libr. 3. de Iau. eadem cum
διασένη

Diasyrmus.

Hæc figura fit, cum rem aliquam, aut perso-
nam eleuamus. Vt apud Tullium. Est adhuc
(quod admirari vos video) non Verres, sed
Quintus Mutius. Et in eodem. Sed repente è
vestigio, ex homine, tanquam ex aliquo Cir-
ceo poculo; factus est Verres: redit ad se,
atque ad mores suos. Et alibi, Quid ad hæc
Næuius? Rider, scilicet nostram amentiam,
qui in vita sua rationem summi officij desi-
deremus, & instituta bonorum virorum re-
quiramus.

Diasyrmus, eleuatio, vel irrisio. Ea figu-
ra est, qua ludentes, quæ dicuntur ab ad-
uersarijs, dissoluimus. Qualis est ille lo-
cus pro Muræna in Sulpitium, totus de iure
ciuili.

Diatypsis.

Descriptio, vel *deformatio*, vbi rebus dere-
lictis, personarum, & formas ipsas, & habi-
tus describimus, & exprimimus, vt Tulli-
us hoc modo: Ponite ante oculos vobis
Rullum, in Ponto, inter vestra, atque hostium
castra, hasta posita cum suis formosis finito-
ribus auctionantem. Item, plenius pro Mi-
videretis: tamen apparet, vter esset infid-
a.

P p 3 101.